

КНИГА ДНІ

Patti Smith

JIŽ VYŠLO

Rok Opice

Oddanost

M Train

Sbírání vlny

Just Kids

KNIHA DNÍ

KNIHA DNÍ

patti smith

DOKOŘÁN

Patti Smith
KNIHA DNÍ

Copyright © 2022 by Patti Smith
Translation © Ondřej Prokop, 2023

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této publikace nesmí být rozmnožována a rozšiřována jakýmkoli způsobem bez předchozího písemného svolení nakladatele.

Druhé vydání v českém jazyce (první elektronické).
Z anglického originálu *A Book of Days* přeložil Ondřej Prokop.
Odpovědná redaktorka Klára Soukupová.
Obálka (s použitím fotografie Stevena Sebringa),
grafická úprava, sazba a konverze do elektronické verze
Michal Puhač.

V roce 2023 vydalo nakladatelství Dokořán, s. r. o.,
Holečkova 9, 150 00 Praha 5,
dokoran@dokoran.cz, www.dokoran.cz,
jako svou 1208. publikaci (407. elektronická).

ISBN 978-80-7675-121-7

Den vždy vítá na sto tisíc ptáků.

CHRISTINA GEORGINA ROSSETTI

ZDRAVÍM VÁS

Svůj první příspěvek na Instragram jsem dala 20. března, v den jarní rovnodennosti, roku 2018. Moje dcera Jesse mi navrhla, že bych si tam mohla založit profil, aby bylo jasné, že jde o mě, a ne o podvodníky, kteří se za mě vydávají. Jesse navíc přišlo, že by mi tato sociální síť mohla vyhovovat, protože každý den fotím a píšu. Účet jsme založily společně. Přemýšlela jsem, jak dát lidem jasné najevo, že se s nimi skutečně snažím navázat kontakt já. Rozhodla jsem se pro přímočarý přístup a uživatelské jméno thisispattismith.

Pro svůj první krok do virtuálního světa jsem zvolila fotografii své ruky. Ruka je jedním z nejstarších symbolů, značí přímou spojitost mezi představivostí a realizací. Našima rukama proudí léčivá energie. Rukama se zdravíme, rukama pracujeme, se zdviženou rukou přísaháme. Tisíce let staré okrové otisky dlaní v jihofrancouzské Chauvetově jeskyni vznikaly tak, že se ruka poplivala červeným pigmentem a přitiskla ke kameni – možná ve snaze propojit se s mocným živlem, možná jako prehistorické vyjádření vlastního já.

Na Instagramu už jsem sdílela staré i nové objevy, oslavovala narozeniny, vzpomínala na zesnulé a vzdávala poctu mladým. Po-

pisky si píšu do sešitu nebo rovnou do mobilu. Ráda bych měla profil založený na polaroidových snímcích, ale jelikož se do nich už nevyvrábí film, z mého foťáku je teď penzista a pamětník mých minulých cest. Fotky v této knize pocházejí z polaroidu, z mého archivu a z mobilu. Takový proces je možný jen v jednadvacátém století.

Po foťáku a specifické atmosféře polaroidových fotek se mi sice stýská, ale na mobilu oceňuji jeho všestrannost. První náznak, že by se mobil dal využít i v umění, mi zprostředkovala Annie Leibovitzová. V roce 2004 vyfotila na svůj mobil jeden interiér a snímek nechala vytisknout v malém formátu s nízkým rozlišením. Jen tak mimochodem řekla, že podle ní jednoho dne půjdou na mobil zachytit i fotky, které budou stát za to. Tehdy jsem nad koupí mobilu neuvažovala, ale všichni se časem vyvíjíme. Mobil jsem si koupila v roce 2010 a díky němu jsem se mohla připojit k bující koláži naší kultury.

Kniha dní naznačuje, jak se svým vlastním způsobem s takovou kulturou vypořádávám. Inspiraci čerpá z mého Instagramu, ale zachovává si svůj vlastní styl. Velká část vznikla během pandemie, když jsem byla sama v pokoji, plánovala budoucnost a uvažovala nad minulostí, rodinou a tím, jak udržet svou osobní estetiku.

Zápisky a fotky jsou klíčem k vlastním myšlenkám. Každý zápis obklopují dozvuky dalších možností. Narozeniny, jež zmiňuji, lze brát jako pobídku k oslavě dalších výročí, včetně těch vašich. Pařížská kavárna může zastupovat všechny ostatní kavárny, stejně jako něčí náhrobek může vyvolat ozvěny ostatních lidí, nad nimiž truchlíme a na které vzpomínáme. Přišla jsem o mnoho lidí. Útěchou mi jsou časté návštěvy hřbitovů, na nichž moji milovaní odpočívají. Navštívila jsem jich celou řadu a pokaždé přicházím s modlitbou, úctou a vděkem. Mám ráda historii a s oblibou hledám šlépěje těch, jejichž dílo mě inspirovalo - v zápisech proto často vzpomínám.

Když jsem sledovala, jak můj profil na Instagramu roste od první sledující - mé dcery - až po více než milion fanoušků, dodalo mi to odvalu. Tuto knihu, jež obsahuje rok a den (pro ty, kteří se narodili na přestupný rok), vydávám s vděčností. I v těch nejtěžších časech by měla poskytnout povzbuzení. Každý den je drahocenný, protože stále dýcháme, dojímá nás světlo, jež dopadá na větev v koruně stromu, na pracovní stůl po ránu nebo na tesaný náhrobek milovaného básníka.

Sociální sítě překrucují demokracii, a tak někdy nahrávají bezcitnosti, zpátečnickým komentářům, dezinformacím a nacionalismu, ale mohou pro nás být i užitečné. Je to v našich rukách. V rukách, které píšou zprávy, hladí děti po vlasech nebo napínají luk a pouští šíp. Tady jsou moje šípy, jež míří ke společnému srdci všeho. Na každém z nich je pár slov, útržkovitých věštek.

Tři sta šedesát šest způsobů, jak pozdravit.

1. LEDNA

Začíná nový rok a před námi je neznámo překypující možnostmi.

3. LEDNA

Greta Thunbergová zasvětila své dětství aktivismu. Příroda o tom ví a na den jejích narozenin se na ni usmívá.

4

4. LEDNA

Tento skromný náhrobní kámen leží na místě odpočinku Alberta Camuse, hrdého a výjimečného muže.

5. LEDNA

Mé brnění.

6. LEDNA

Johanka z Arku pocházela z venkova. Bůh jí dal za úkol vysvobodit Francii z anglických spárů. Opustila rodinu a vydala se hledat meč, koně a brnění. V devatenácti letech a pod dohledem svatých svůj úkol splnila, pak došlo ke zradě a Johanka byla upálena na hranici. U příležitosti jejích narozenin si připomínáme ušlechtilé možnosti mládí.

7. LEDNA

Dlouhá procházka přes most svatého Michala se zastávkou v kostele svatého Mikuláše. Posloucháme gentské zvony a varhany, jež vyhrávají písně o neznámých prorocích se zlatými pilami a o svatých, kteří v rukou třímají meče a klíče k nebesům.

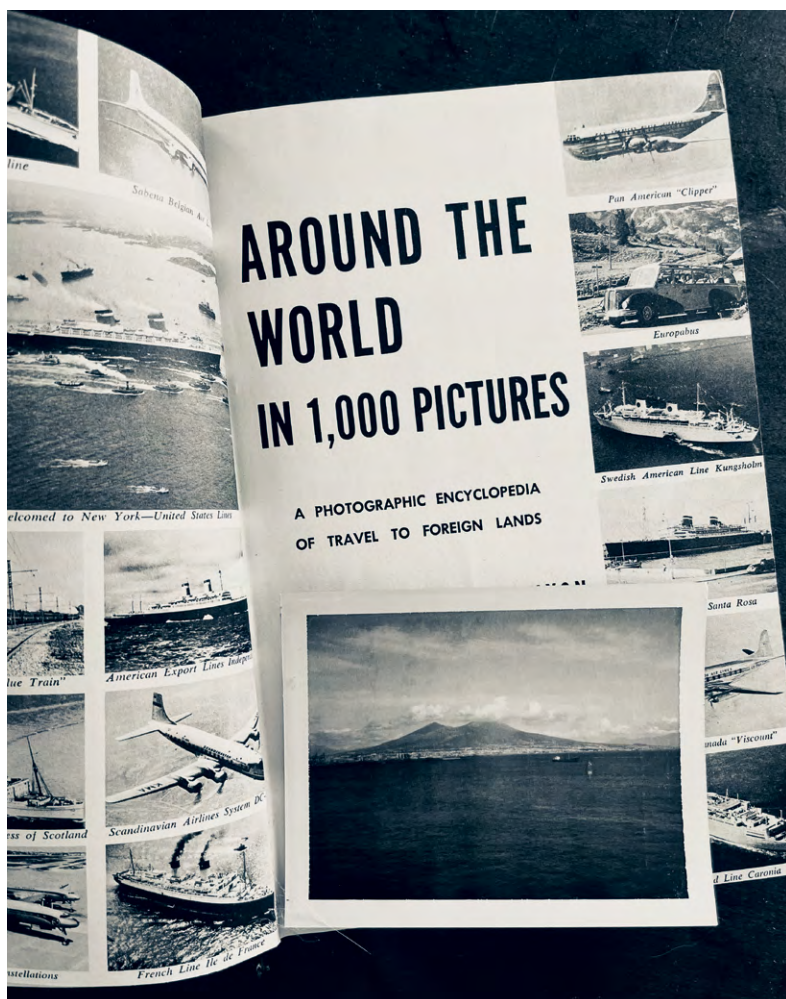
8. LEDNA

Zamlada jsem ten bruslařův oděv obdivovala a nakonec jsem jeho styl přijala za svůj. Talíř patřil mé matce, jež se neustále snažila o to, abych nosila výrazné barvy. Bruslař zvítězil. Nyní pobývá vedle mého výtisku sbírky *Ariel*, která na mě také měla zásadní vliv. Dostala jsem ho v roce 1968 od Roberta Mapplethorpea.

9. LEDNA

Naprostou většinu svých osmdesáti let věnovala snaze pomoci lidstvu. Nikdy nás nezklamala svými činy ani svým vystupováním. Její neohrožený hlas se rozléhal ve jménu rovnosti, proti válce a na podporu utlačovaných. Všechno nejlepší, Joan Baezová, náš temný motýle.

10

10. LEDNA

Oblíbená kniha mého dětství. *Around the World in 1,000 Pictures* (Cesta kolem světa v 1000 obrazech). V roce 1954 jsem si začala psát seznam všech míst, která bych ráda navštívila. Prozřetelnost byla natolik laskavá, že jsem se na mnoho z těch míst – s foťákem v ruce – dostala. Vracím se na ně prostřednictvím zažloutlých stránek, jimiž jsem jako zasněná dvanáctiletá dívka tolikrát listovala.

11. LEDNA

Palmu jsem poprvé viděla právě v knize s tisíci obrázky. Na cestách jsem jich pak potkala mnoho, třeba tuhle zahnutou ze San Juanu.

12

12. LEDNA

Polaroidový snímek Harukiho Murakamiho v Tokiu. Říkal, že naprosto dokonale nedokáže psát nikdo, stejně jako nikdo nemůže zažít naprostou beznaděj. Dokonale nedokonalý Murakami! Na den jeho narozenin si představuji, jak se probouzí ve velké stříbrné kabině, schází po schodech a vzhlíží k zářivě žluté obloze.

13. LEDNA

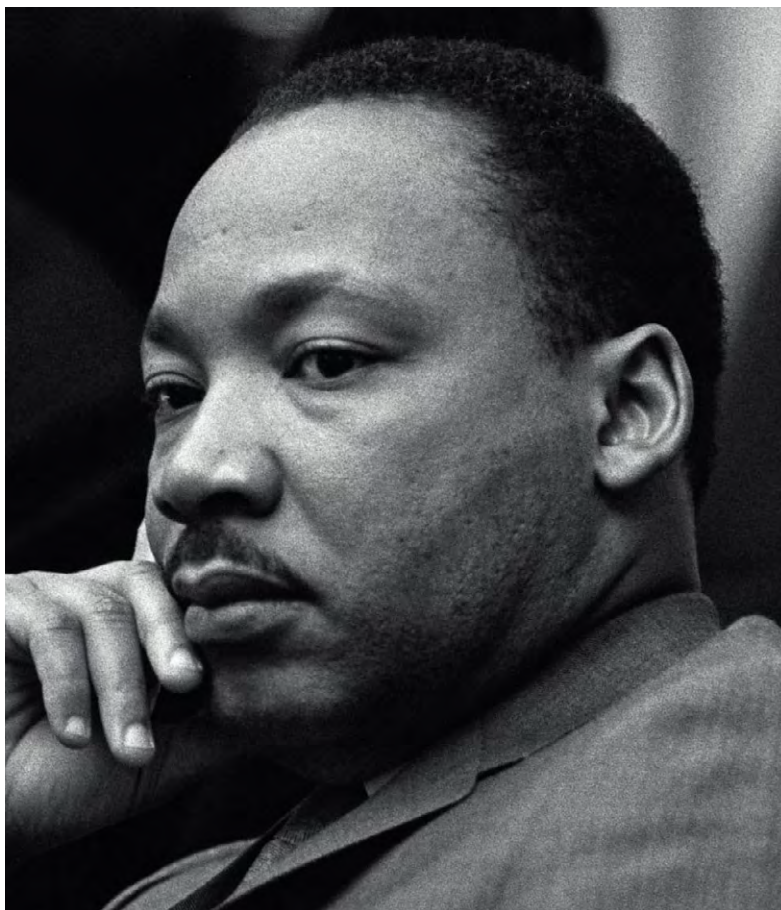
Toto je jedno z vodních kol, které sestrojil úžasný Akira Kurosawa pro svůj poslední film, *Sny Akiry Kurosawy*. Lidé si je oblíbili, tak kola nenechal rozebrat. Otáčejí se ve vodách Japonských Alp, kde roste wasabi. Na kola, která se zhmotnila z Kurosawových snů, jsem se jela podívat na vlastní oči. Za námahu, již jsem vynaložila při hledání jednoduchosti, se mi dostalo štědré odměny.

14

14. LEDNA

Ocean Grove, zima.

15. LEDNA

„Klenba mravního řádu je dlouhá, ale zakřivuje se směrem ke spravedlnosti.“

Martin Luther King jr., 15. ledna 1929 - 4. dubna 1968

16

16. LEDNA

V Národní knihovně v Buenos Aires má svůj domov psací stůl velkého spisovatele Jorgeho Luise Borgese. Měl autora obklopovat, snad aby mu pomohl udržet kontrolu nad jeho nekonečně se rozpínajícím vesmírem.

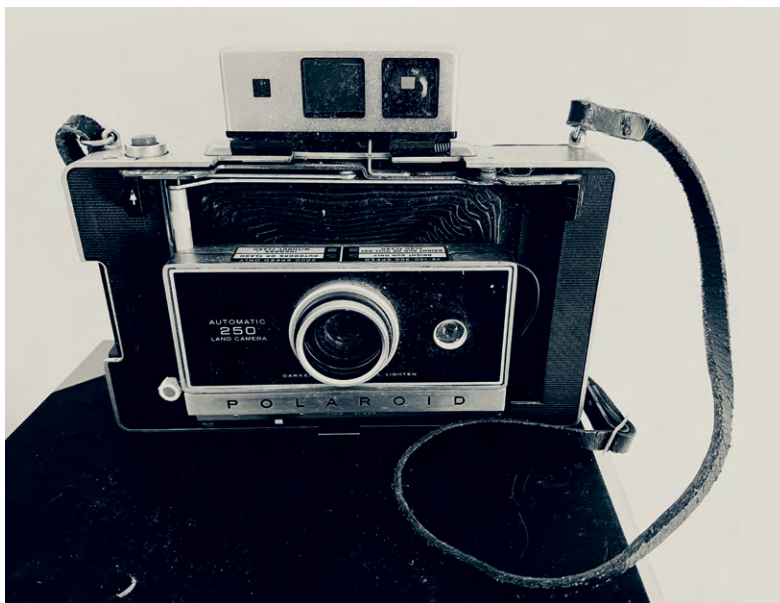
17. LEDNA

Slavný Borges, obklopený výzdobou ve stylu *belle époque*, je zvěčněn na fotografii v zachovaném rohu podniku Café Tortoni. Společnost mu dělají zpěvák tanga Carlos Gardel a básnířka Alfonsina Storniová. Výjev z muzea voskových figurín, nekonečné posezení u kávy.

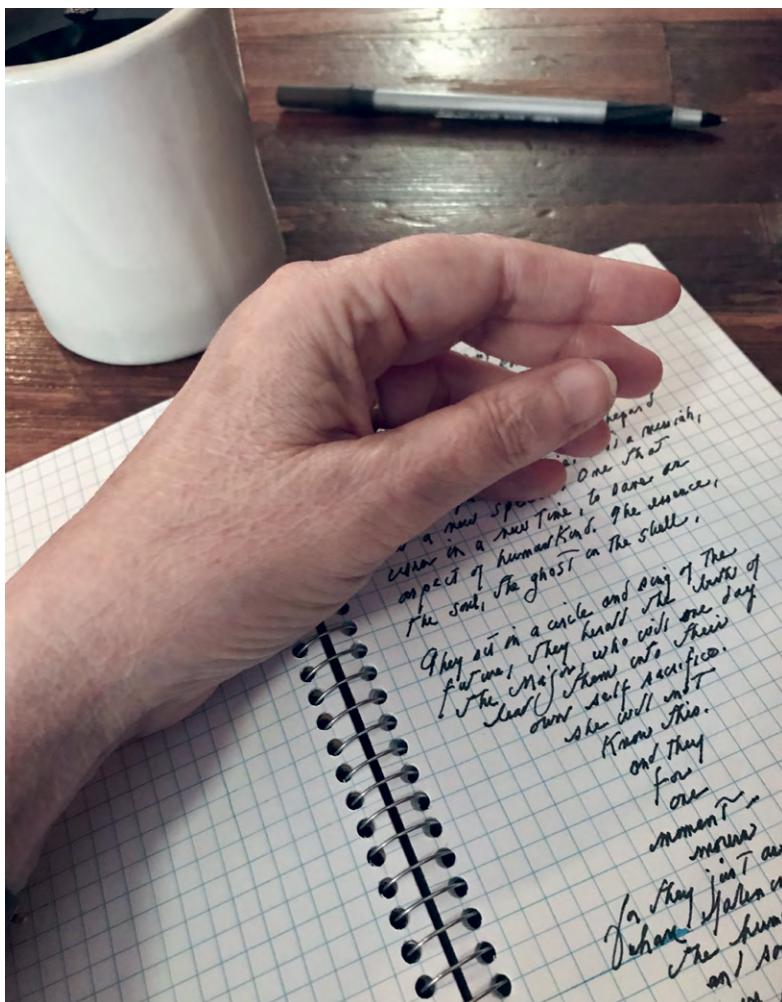
18. LEDNA

Londýn. Florencie. Hirošima.

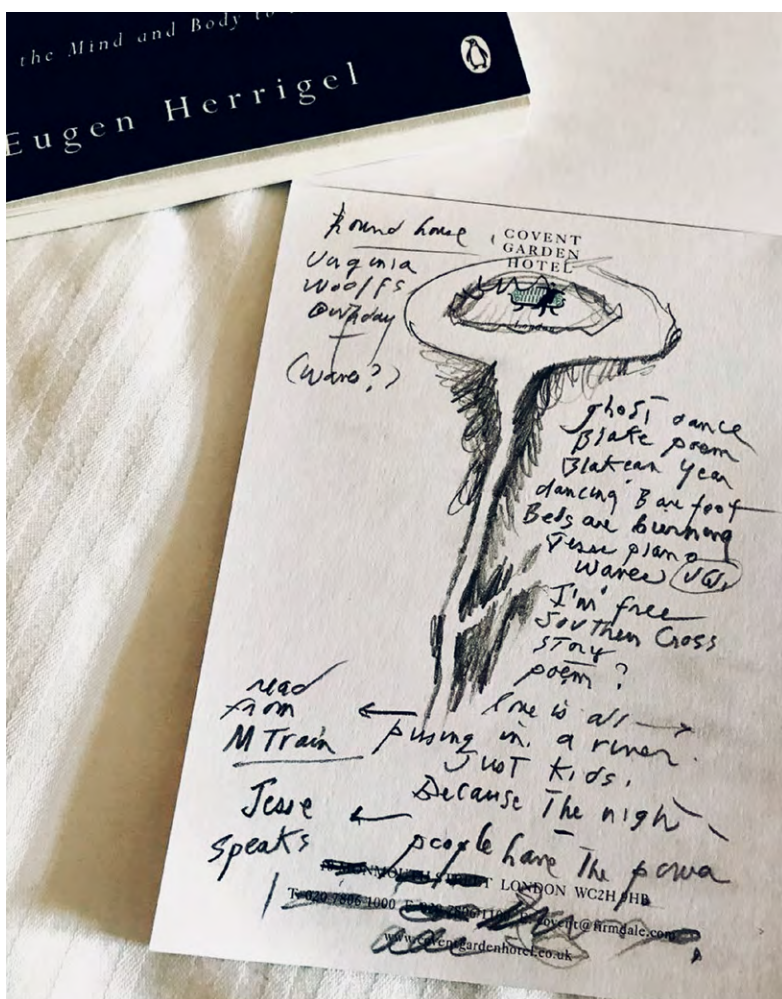
19. LEDNA

Toto je můj Polaroid Land 250. Je na něm dálkoměr od firmy Zeiss. Pracuje se s ním snadno, byť má i své mouchy. Tenhle pracant mě na cestách doprovázel dvacet let. Film už se do něj nevyrobí, takže je to už zastaralý kousek, ale pořád si mezi mými pracovními nástroji drží významné postavení. Atmosféře starého polaroidového filmu se skutečně nic nevyrovná. Možná kromě básně, hudební fráze nebo lesa zahaleného mlhou.

20. LEDNA

Ruka, tah pera, proud slov.

21. LEDNA

Playlist tvoří páteř vystoupení. Průvodce večerem. Před každým představením se společně s baskytaristou Tonym Shanahanem vcítíme do nálady, atmosféry a energie lidí. Společně pak připravíme playlist, takový vnitřní příběh celého koncertu. Je to součást našeho uměleckého procesu.

22

22. LEDNA

Cartierova nadace pro současné umění, Paříž. Můj syn Jackson sebevědomě a se stoickým klidem hraje ve své oblíbené košili.

23. LEDNA

Ravi Coltrane a Steve Jordan se se svými kolegy připravují na vzlet do výšin skladby Expression, kterou složil Raviho otec, velikán John Coltrane. V krvi našich synů se rozeznívá hudba.

24

24. LEDNA

Monk's House, vesnice Rodmell. Busta Virginie Woolfové v brečtanovém hávu tiše vládne zahradě, kde je pohřben její popel.

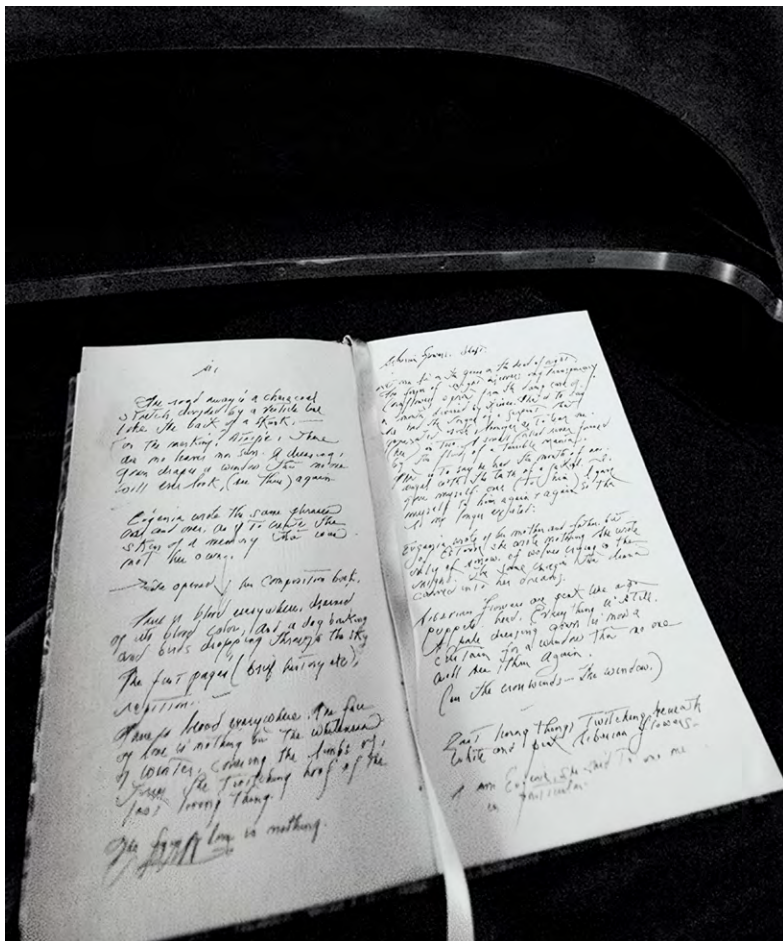
25. LEDNA

Virginia Woolfová, narozena 25. ledna v roce 1882.
Postel, na které snila.

26. LEDNA

Na výročí úmrtí básníka a tuláka Gérarda de Nerval předkládám první větu jeho *Aurélie*. „Naše sny jsou druhý život.“ Mantra každého spisovatele.

27. LEDNA

Četba Nervalova mě pokaždé inspirovala ke psaní. Největší dar, který umělec dává umělcům budoucím - to, že zažehne touhu tvořit.